

10. téma Medzinárodné organizácie a EÚ

Štáty vo svete sa združujú do viacerých medzinárodných organizácií rôzneho charakteru. Najvýznamnejšie zoskupenie, ktoré spája **193** štátov sveta je **OSN**.

Organizácia spojených národov

Vznik: 1945

Hlavné sídlo: New York

Najvyšší predstaviteľ: generálny tajomník Pan Ki-mun (Kórejská republika)
od r. 2007, znovuzvolený do r. 2016

Vstup SR: 19. január 1993

Oficiálne jazyky OSN: angličtina, čínština, francúzština, ruština, španielčina, arabčina

Hlavné orgány OSN: **Valné zhromaždenie**

Bezpečnostná rada - má hlavnú zodpovednosť za bezpečnosť vo svete

Bezpečnostnú radu tvorí 15 členov, z toho 5 stálych: Rusko, Čína, USA, Veľká Británia, Francúzsko a 10 volených na dva roky

Medzinárodný súdny dvor – sídli v Haagu v Holandsku.

Mimovládne organizácie OSN:

UNESCO – organizácia pre vedu, výchovu a kultúru, sídli v Paríži

FAO – organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo, sídli v Ríme

UNIDO – organizácia OSN pre priemyselný rozvoj, sídli vo Viedni, snaží sa o podporu industrializácie menej rozvinutých krajín.

Tri piliere činnosti OSN:

- Udržiavanie svetového mieru a bezpečnosti
- Dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd
- Všestranný hospodársky a sociálny rozvoj

Ciele OSN do roku 2015

- spolupracovať pri riešení ekonomických, sociálnych a humanitných problémov
- zníženie počtu chudobných a hladujúcich
- odstránenie negramotnosti
- odstránenie nerovnosti žien a mužov vo všetkých úrovniach vzdelania
- zníženie úmrtnosti detí
- zníženie úmrtnosti rodičiek
- zníženie percenta nákazlivosti vírusom HIV (ktorý spôsobuje AIDS), maláriu a ďalších závažných chorôb
- zlepšenie životných podmienok aspoň pre 100 miliónov ľudí žijúcich na chudobných predmestiach (slumoch) svetových veľkomiest

Ďalšie medzinárodné organizácie

OAJ – organizácia africkej jednoty

LAŠ – liga arabských štátov

MERCOSUR – zoskupenie 5 juhoamerických krajín – Argentína, Brazília, Paraguaj, Uruguaj, Čile – zóna voľného obchodu

OPEC – organizácia krajín vyvážajúcich ropu – združujú sa v nej najväčší vývozcovia ropy ovládajúci väčšinu svetového obchodu s ropou, ovplyvňujú cenovú politiku. Bola založená v roku 1960, sídlo má vo Viedni, členské štáty sú:

Alžírsko, Angola, Ekvádor, Irak, Irán, Katar, Kuvajt, Líbya, Nigéria, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty, Venezuela.

Indonézia v roku 2008 vystúpila z organizácie, pretože domácu spotrebu ropy už domáca produkcia nedokázala pokryť, avšak chce sa opäť stať členom, ak sa stane v budúcnosti vývozcom. Tieto členské štáty kontrolujú dve tretiny známych zásob ropy na Zemi.

APEC – združenie pre rozvoj ázijsko-pacifickej zóny – 21 krajín, napr. Čína, Japonsko, Austrália, Kanada, Rusko, Singapur, USA, Vietnam

NAFTA – Severoamerická zóna voľného obchodu – USA, Kanada, Mexiko

Európska únia – v súčasnosti má 27 členských štátov – 500 mil. obyvateľov

Do roku 2004 bolo 15 členských štátov:

Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Francúzsko, Taliansko, Nemecko, Dánsko, Británia, Írsko, Grécko, Španielsko, Portugalsko, Rakúsko, Švédsko, Fínsko

1.5.2004 vstúpili do EÚ : Poľsko, Česko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Malta, Cyprus, Estónsko, Lotyšsko, Litva.

2007 - prijali Rumunsko a Bulharsko.

Od 1.1.2002 sa v EÚ zaviedla jednotná mena EURO.

1.1. 2009 sa stalo Slovensko 16. štátom Európy, v ktorom je mena euro. Z nových štátov je to ešte Cyprus, Malta, Slovinsko. Euro zatiaľ neprijala V. Británia, Švédsko a Dánsko.

Z vyspelých štátov Európy členom EÚ nie je Švajčiarsko, Nórsko a Island.

Nórsko opakovane odmietlo vstup do EÚ. Dôvod: Nóri sa obávajú konkurencie veľkých podnikov z EÚ, ktorým by mali sprístupniť svoje prírodné bohatstvo za rovnakých podmienok, ako majú vlastní podnikatelia. Sú to najmä rybolov, ťažba ropy a poľnohospodárstvo, ktoré sa v Nórsku silne dotuje a ťažko by konkurovalo zahraničiu.

Cieľom EÚ je vytvoriť jednotný ekonomický priestor, kde sa zabezpečí voľný pohyb tovaru, kapitálu, služieb a pracovnej sily. To si vyžaduje zjednotiť množstvo právnych, zdravotných a sociálnych predpisov v jednotlivých krajinách.

Hlavným cieľom Európskej únie je Európa s výrazným hospodárskym rastom, konkurencieschopnou ekonomikou a zlepšujúcou sa kvalitou životného prostredia.

A predovšetkým nové ciele - spoločná zahraničná a bezpečnostná politika a spolupráca v oblasti justície a vnútra.

Mnohé jej ciele už boli zrealizované - menová únia a zavedenie občianstva únie.

Aktivity EÚ pokrývajú celý rad oblastí – poľnohospodárstvo, obchodnú politiku, menovú politiku a pod.

Schengenská dohoda – (uzavretá v luxemburskom mestečku Schengen) - vytvorenie jednotnej colnej a policajnej ochrany vonkajších hraníc EÚ. Vnútorne hranice boli zrušené.

Európsky parlament - funguje ako kontrolný a poradný orgán Európskej únie. Podieľa sa na tvorbe zákonov, vyslovuje súhlas s medzinárodnými zmluvami a prijímaním nových členských štátov. Má taktiež značné právomoci v oblasti spoločného rozpočtu EÚ. Sídlom EP je **Štrasburg**, ale parlament pracuje taktiež v **Bruseli a Luxemburgu**.

Symboly EÚ

- Vlajka s kruhom dvanástich zlatých hviezd na modrom pozadí
- Hymna, ktorá vychádza z „Ódy na radosť“ z Deviatej symfónie Ludwiga van Beethovena
- Heslo „Zjednotení v rozmanitosti“
- Deň Európy, 9. mája
- Mena euro (€)

Číslo dvanásť symbolizuje dokonalosť, celistvosť a ideál jednoty a pripomína aj počet mesiacov a ciferník. Číslo dvanásť má síce aj religiózny význam (12 synov Jakuba, 12 apoštolov, 12 kmeňov Izraelu), je však otáznе, či ten hral pri voľbe nejakú rolu. Modrá farba pripomína nebo a predstavuje slobodu.

Európska hymna. Eurohymna je bez textu, aby sa neuprednostňoval nijaký jazyk. V univerzálnom jazyku hudby vyjadruje ideály slobody, mieru a solidarity, ktoré sú spoločné ideály pre celú Európu.

Na Eurobankovkách sú na prednej strane okná a na zadnej strane mosty. Mosty symbolizujú spolupatričnosť európskych štátov. Okná symbolizujú slobodu a perspektívy.

Orgány EÚ. Na rozhodovaní na úrovni Európskej únie sa podieľajú tieto najvýznamnejšie európske inštitúcie: Európska komisia, Európsky parlament (EP), Rada Európskej únie.

G8 - je to skupina siedmich najvyspelejších krajín sveta a Ruska
USA, V. Británia, Francúzsko, Japonsko, Kanada, Nemecko, Taliansko, Rusko

NATO - Severoatlantická aliancia- vojensko-politický zväzok 26 krajín, ktorý vznikol v roku 1949. Jeho úlohou je chrániť slobodu, spoločné dedičstvo a civilizáciu svojich národov, založenú na princípoch demokracie. Sídlo má v Bruseli. Členské štáty: USA, Kanada, V.Brit., Franc., Nem., Špan., Portug., Tal., Nórsko, Island, Benelux, Dánsko, Česko, Maď., Poľ., Slovensko, Slovinsko, Rum., Bul., Grécko, Turecko, Est., Litva, Lotyšsko.

Zo štátov EÚ nie sú členmi: Rakúsko, Írsko, Švédsko, Fínsko, Cyprus a Malta.

Vznik nových štátov v Európe

Rok 1989 priniesol rozpad sovietskeho mocenského bloku, odstránenie železnej opony.

Na mape Európy sa vytvorili nové štáty: Zjednotené Nemecko, Česko, Slovensko, Ukrajina, Rusko, Bielorusko, Moldavsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko a štáty bývalej Juhoslávie: Srbsko a Čierna Hora, Chorvátsko, Slovinsko, Bosna a Hercegovina, Macedónsko.

Politické rozdelenie Európy

45 nezávislých štátov + Ruská federácia, posledné nové štáty na mape Európy – Čierna Hora 2006, Kosovo 2008.

Posledná kolónia v E. – Gibraltár – patrí v. Británii, chcú ho Španieli.

Najmenšie miništáty: Vatikán, Monako, Malta, Andorra, San Marino, Lichtenštajnsko